

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2885/2022
13.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Велимир Липован, адвокат из ..., против туженог ББ из Републике Румуније, кога заступа ВВ, чији је пуномоћник Тодор Тапалага, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 917/21 од 14.12.2021. године, у седници одржаној 13.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 917/21 од 14.12.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди П 531/17 од 07.06.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати 3.021.838,00 динара са законском затезном каматом од 10.06.2014. године до исплате и да му накнади настали парнични трошак са каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 48.000,00 динара са каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 917/21 од 14.12.2021. године, укинута је пресуда Основног суда у Кикинди П 531/17 од 07.06.2018. године и пресуђено је тако што је делимично усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу исплати 2.941.200,00 динара са законском затезном каматом од 07.06.2018. године до исплате и да му на име трошкова првостепеног поступка исплати 349.112,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Док је одбијен тужбени захтев преко досуђеног до траженог износа од 3.021.838,00 динара са законском затезном каматом од 10.06.2014. године до исплате, као и захтев за исплату затезне камате на износ од 2.941.200,00 динара за период од 10.06.2014. године до 07.06.2018. године и захтев за исплату затезне камате на досуђене трошкове поступка од доношења првостепене пресуде до њене извршности. Обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 168.506,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је изјавио ревизију у односу на усвајајући део тужбеног захтева због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

По оцени Врховног касационог суда ревизија је дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 18/20), због чега није било места оцени изузетне дозвољености ревизије у смислу члана 404. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Без утицаја су ревизијски наводи којима се указује на повреду поступка из тачке 12. исте законске одредбе, јер то није ревизијски разлог из члана 407. став 1. ЗПП. Осим тога, није било недостатака у примени одредаба чланова 259, 264, 270. и 271 став 1. ЗПП јер је туженом омогућено расправљање о изнетим примедбама на налаз и мишљење вештака одговарајуће струке који је сачињен и достављен странкама у току парнице. Вештачење је одређено од стране Пољопривредног факултета Универзитета у Београду у току 2015. године и достављен је (испред факултета) налаз и мишљење др Миће Младеновића редовног професора на том факултету, а чињеница да је исти вештак у време саслушања на расправи пред другостепеним судом ради изјашњења на примедбе странке, остварио право на пензију и да је решењем истог факултета од 29.10.2021. године накнадно одређено његово ангажовање као редовног професора у пензији за вештака у овој парници, не доводи у сумњу његову стручност и објективност када је ради утврђивања и разјашњења чињеница из налаза потребно стручно знање којим суд не располаже, са обавезом вештака да се управо и том циљу одазове на позив суда. Другостепени суд је у побијаној пресуди изнео разлоге за оцену жалбених навода од значаја и разлоге узете у обзир по службеној дужности и расправио сва спорна питања на које ми је указао ревизијски суд, па не постоји ни битна повреда из члана 374. став 1. ЗПП у вези са применом тих процесних норми.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је регистровани пољопривредник, члан је београдског удружења пчелара и своје пчеларске производе пласира на тржиште. Поседује стационарани пчелињак са 150 пчелињих друштава, који током целе године не помера, а налази се на територији насељеног места ..., у близини државне границе са Републиком Румунијом. У току дана 04.07.2013. и 05.07.2013. године тужилац је приметио масовно угинуће пчела излетница о чему је обавестио надлежне државне институције. Инспектор ветеринарске управе је извршио преглед пчелињака 05.07.2013. године и извршио узорковање угинулих пчела. Записнички је констатовано постојање 150 кошница пчелињих друштава. Фитосанитарна инспекција изашла је на лице места 09.07.2013. године и констатовала да се испред кошница тужиоца и око њих на земљи налазе угинуле пчеле у великом броју. На лице места су 10.07.2013. године излазили инспектори Одељења пољопривредне инспекције Одсека за контролу подстицајних средстава у пољопривреди, органску производњу и сточарство Средњебанатског управног округа која је установила активност пчела излетница испред лета кошница у пчелињаку уз

приметно извесно смањење броја пчела излетница у поодмаклој фази распадања. Тужилац је о овом догађају обавестио пчеларско удружење које је формирало комисију која је изашла на лице места 06. и 07.07.2013. године и записнички констатовала затечено стање. Према извештају комисије испред и око кошница затечене су угинуле пчеле које су се налазиле свуда по пчелињаку, да кошнице немају излета пчела што указује да је страдало 100% излетница, а да пчеле и даље избацују мртве пчеле из кошница као и пчеле из легла.

У вези овог проблема тужилац се писмено обратио Скупштини Општине ... наводећи да је запрашивањем из хеликоптера од стране туженог које је извршено 04.07.2013. године у његовом пчелињаку дошло до угинућа пчела. Због наведеног Скупштина Општине ... је формирала комисију која је изашла на лице места и на општинском пашњаку ... установила да је парцела туженог засејана кукурузом, да је била подвргнута прскању ради заштите од штеточина, између осталог инсектицидом *lambda*дија *cihalotrina* четврте групе, који је отрован за пчеле. Комисија је констатовала угинуће пчела у кошницама у власништву румунских држављана као и да је стигла пријава тужиоца по истом питању. У вансудском поступку румунски држављани ГГ је добио накнаду штете у износу од 30.000 леја од туженог, због штете коју је услед угинућа пчела као последице тровања хербицидима претрпео 04.07.2013. године.

Пре извршеног прскања, тужени је писаним путем обавестио Скупштину Општине ... да ће прскањем бити извршен третман заштите од штеточина на парцелама кукуруза и да је потребно да пчелари интервенишу око кошница. Тужени је вршио прскање у јутарњим часовима од 6,00 до 9,00 часова дана 04.07.2013. године на својој парцели из ваздуха инсектицидом који је агресиван за пчеле и већину инсеката, на начин који је дозвољен законодавством Републике Румуније. Третман је вршен уз надзор стручног лица инжењера технологије запосленог код туженог, а за само третирање је ангажована фирма са којом је тужени имао закључен уговор о пружању услуга. Парцела на којој је извршен овај хемијски третман је удаљена од границе Републике Србије 2.268,37 метара – 3.075,36 метара. У зони у којој је тужени вршио третман у истом временском периоду није било сличних третмана на околним парцелама, али је овакво третирање засејаних пољопривредних култура према месним обичајима тог пограничног места било уобичајено. У време када је вршено запрашивање кукуруза ветар је дувао јачине 4-17 km/h (1,1-4,7 m/s) према подацима Хидрометеоролошког завода. При брзини ветра већој од 3 m/s третирање се прекида због заносења препарата на доле и на бокове расипање отрова је при заокретима на крајевима парцеле велико. Дрифт (стил вожње у коме се задњи крај возила контролисано заноси проликом вожње) је проузроковало тровање пчела и угрозило суседне усеве који су били медоносни. У извештају Факултета заштите животне средине Универзитета „Едуконс“ у Сремској Каменици од 14.11.2013. године, а на основу достављеног узорка од стране републичког ветеринарског инспектора, констатовано је да је у пчелама нађена концентрација *lambda*дија *cihalotrina* од 0,155 ug/g.

На основу налаза и мишљења вештака пољопривредне струке са Пољопривредног факултета од 30.10.2015. године са изјашњењима на изнете примедбе туженог, утврђено је да се у време настанка штете радило о припремљеним пчелињим друштвима за сунцекротову пашу у Лангстрот-Рутовим кошницама, те да је критичном приликом дошло до губитка 20 пчелињих друштава вредности од по 100 евра и да

материјални губитак по том основу износи 2.000 евра. Губитак излетница и кућних пчела код 130 друштава по цени од 70 евра по једном износи укупно 9.100 евра. Губитак могућег изгубљеног приноса рачунато за 150 кошница при приносу од 18 килограма меда по кошници износи 6.100 евра, а вредност воска у количини од 150 килограма износи 1.200 евра. Губитак потенцијалних 150 ројева износи 600 евра, тако да укупна штета износи 24.510 евра што у динарској противвредности на дан израде налаза и мишљења износи 2.941.200,00 динара.

Наведено чињенично стање другостепени суд је утврдио након што је отворио расправу на основу члана 383. став 4. ЗПП и извео предложене доказе које је ценио у смислу члана 8. тог закона. Другостепени суд је применом одредби чланова 154, 155, 173, 174. и 177. Закона о облигационим односима (ЗОО) и правила о терету доказивања закључио да је тужени по основу објективне одговорности од опасне делатности у обавези да тужиоцу накнади материјалну штету коју је претрпео 04.07. и 05.07.2013. године, имајући у виду да је доказао узрочно-последичну везу између настале штете у виду масовног угинућа пчела у свом пчелињаку (о чему је одмах обавестио надлежне државне институције) и радњи које је тужени предузео 04.07.2013. године тиме што је из ваздуха вршио хемијски третман свог пољопривредног засада инсектицидом *landex* чија је активна супстанца *lambda* ципалотрин која је агресивна за пчеле и већину инсеката, а чије присуство је у одређеном проценту утврђено у узорку угинулих пчела. Тужени пак није тврдио да је на спорном локалитету истог дана још неко лице вршило исти третман биља. Због наведених активности извршених истог дана, тужени је на име настале штете (у вансудском поступку) исплатио накнаду другом оштећеном лицу пчелару са територије општине ... Такође, другостепени суд је оценио да чињеница да су кошнице у пчелињаку биле постављене тако да су улази у кошници биле окренуте према Републици Румунији није до значаја за настанак и обим штете, те да тужилац није допринео настанку нити обиму настале штете. Тужени није предложио извођење доказа на околност постојања основа за искључење његове објективне одговорности за штету или делимичне одговорности. Због тога је усвојио тужбени захтев досуђујући тужиоцу накнаду штете на основу чл. 185. и 189. ЗОО у висини одређеној налазом и мишљењем вештака пољопривредне струке од 2.941.200,00 динара са каматом од 07.05.2018. године као дана првостепеног пресуђења, а у преосталом делу одбио тужбени захтев.

По становишту Врховног касационог суда, другостепени суд је супротно наводима ревизије, правилном оценом изведених доказа на одржаној расправи у смислу члана 8. ЗПП, утврдио чињенично стање и правилном применом материјалног права одлучио о тужбеном захтеву.

Чланом 173. ЗОО прописано је да штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете. Према члану 174. истог закона за штету од опасних ствари одговарају њен ималац, а за штету од опасне делатности одговара лице које се њоме бави, као организатор те делатности.

Из цитираних одредби ЗОО следи да је законом утврђена претпоставка узрочности тако да се сматра да штета потиче од опасне ствари, односно опасне делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете. То значи да се по основу објективне одговорности одговара за штету без обзира на кривицу, па оштећени

не мора доказивати да је штетник крив за штету, већ је довољно да се докаже да је штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу. Штетник се може ослободити одговорности ако докаже да је штета настала вишом силом, радњом оштећеног или радњом трећег лица у смислу члана 177 ЗОО.

У конкретном случају, полазећи од наведених одредби, другостепени суд је правилном применом материјалног права ценио основ одговорност туженог за насталу материјалну штету коју је тужилац претрпео, по основу створеног ризика по општим начелима објективне одговорности, у свему дајући разлоге које прихвата и овај суд. При том, питање ризика као основа одговорности односи се на штетника који обавља делатности од које потиче повећана опасност од наступања штете, а не одговорности оштећеног из којих разлога нису основани наводи ревизије у том делу.

По оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак другостепеног суда о постојању узрочно-последичне везе између радње коју је тужени предузео 04.07.2013. године вршећи из ваздуха хемијски третман свог пољопривредног засада инсектицидом (landex чија је активна супстанца lambadija cihalotrinu) који је штетан за пчеле чиме је настао ризик у обављању делатности туженог и настале штете у тужиочевом пчелињаку, као последице те радње, у виду масовног угинућа пчела у чијем узорку је утврђено присуство наведене супстанце, а што је узрок њиховог угинућа.

Тужени није доказао да се непосредни узрок штете налазио ван ствари, односно опасне делатности, чије се дејство није се могло предвидети ни избећи или отклонити, нити да је штета настала искључиво радњом тужиоца или трећег лица, због чега је другостепени суд правилно оценио да објективна одговорност туженог није искључена, у смислу члана 177. став 1. и 2.ЗОО. Осим тврдње да се тужилац у односу на предмет штете није односио са потребном пажњом и да је од значаја околност да су пчелиња друштва лоцирана тако да је пчелиња паша била усмерена на територију Републике Румуније, тужени није пружио ниједан доказ да је тужилац потпуно или делимично допринео настанку штете, у смислу члана 177. став 3. и 192. ЗОО. Следом изнетог, код утврђења да у истом временском периоду на локацији на којој је тужени вршио третман није било сличних третмана на околним парцелама, а да је расипање инсектицида извршено из ваздуха, то су неосновани наводи ревизије туженог да је побијаном пресудом погрешно утврђено да постоји узрочно-последична веза између узрока и настанка штете код тужиоца.

Имајући у виду наведено, правилан закључак другостепеног суда да је тужени по основу објективне одговорности дужан да тужиоцу накнади насталу штету која припада тужиоцу у висини утврђеној правилном оценом налаза и мишљена вештака пољопривредне струке. Из свега наведеног неосновани су наводи ревизије туженог о погрешној примени материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 2. ЗПП.

Како се ни осталим наводима ревизије правилност побијане пресуде не доводи у сумњу, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић